

Klimakrisen øger globale folkevandringer

FN-rapport understreger behovet for nye strategier for at beskytte de sårbare og hindre mere reaktionær politik

Af Knud Vilby, formand for Socialpolitisk Forening

Den internationale Migrationsorganisation (IOM) skønner, at miljø- og klimakriser i år 2050 vil have ført til omkring 200 millioner ekstra migranter eller flygtninge verden over. Det er en af grundene til, at klimakrisen også har et specielt bud til de sociale professioner. Krisen vil have økonomiske og sociale konsekvenser næsten overalt. Der vil være stor forskel på udfordringerne i de fattige lande, der kommer til at opleve klimakrisen mest direkte, og udfordringerne i Danmark og det øvrige Europa, hvor konsekvenserne vil være mere indirekte. Men ingen vil gå fri.

En række organisationer med FNs Universitet og FN's Flygtningehøjkommissariat (UNHCR) som de ledende, udgav i 2009 rapporten "In Search of shelter" om effekterne af klimaforandringerne på fordrivelsen af mennesker og på migration.

Det er i sagens natur vanskeligt at vurdere præcist, hvor store problemerne og folkevandringerne bliver, og hvor hurtigt de for alvor viser sig. Mange skøn er upræcise. Men rapporten dokumenterer, at selv det mange opfatter som relativt små ændringer, vil få dramatiske konsekvenser. Verdens store floddeltaer er bare et enkelt eksempel. Nogle af historiens store civilisationer voksede op omkring de store frugtbare floddeltaer, fordi der var god landbrugsjord og rigeligt med fersk vand. Men stiger vandstanden i havene med bare en enkelt meter, vil det berøre omkring 24 millioner mennesker i Ganges-, Mekong- og Nil-deltaerne, og det vil reducere mængden af landbrugsjord med 1,5 millioner hektar. Allerede så små vandstigninger truer også nogle af Stillehavets østater. Millioner af mennesker skal genbosættes.

Selv om økonomiske og politiske faktorer i dag stadig er hovedårsagerne til flugt og migration, så kan man allerede spore effekten af klimakrisen på folkevandringerne i verden. Der er en vækst i antallet af store katastrofer, som skaber flygtninge og vældige menneskelige og sociale problemer, og der er øget risiko for at hele økosystemer bryder sammen.

Værdighed og rettigheder

Rapporten fastslår, at institutioner, der arbejder på at beskytte migranternes og flygtnings værdighed og grundlæggende rettigheder, allerede er overbebyrdede og underfinansierede, og at klimaforandringerne vil øge problemet. Det hedder i anbefalingerne, at "det internationale samfund må derfor indlede omfattende diskussioner af, hvordan det kan opfylde sin pligt til at beskytte migranter og fordrevne personer i en situation med radikale miljøændringer".

Af særlig relevans for Danmark og andre vestlige lande er det, at det i samme sæt af anbefalinger fastslås, at

- Menneskelig mobilitet – såvel permanent som midlertidig og internt såvel som på tværs af grænserne – skal integreres i og ikke holdes ude af internationale og nationale tilpasningsplaner.

Man skal anerkende og fremme den rolle migration uundgåeligt vil komme til at spille i klimatilpasningsstrategier. Der skal derfor også arbejdes for at skabe bosættelser for de fordrevne, der er både miljømæssigt, socialt og økonomisk bæredygtige, og der skal laves internationale aftaler om finansiering af sådanne bosættelser.

Forfatterne til rapporten er opmærksomme på, at klimaændringer og flere flygtninge kan friste politikere og befolkninger til at lukke grænserne endnu tættere end de allerede har gjort, og de skriver derfor også i de politiske anbefalinger, at *”sensationsprægede advarsler må ikke få lov til at udløse reaktionære politiske beslutninger, der sigter på at hindre miljøflygtninges migration uden at der tages grundlæggende hensyn til deres velfærd.”*

Globaliseret socialt arbejde

I 2007 udkom den danske bog *”Socialt arbejde i et globaliseret samfund”*, som med en række cases dokumenterede, at globaliseringen også påvirker socialt arbejde i Danmark. Med henvisning til de grundlæggende principper i den internationale socialarbejderorganisation IFSW og de sociale skolers organisation (IASSW) hed det også i denne bog, at socialt arbejde er *”forpligtet på at bekæmpe fattigdom, ulighed, eksklusion, undertrykkelse og racisme – eller positivt omskrevet: Socialt arbejde må være lighedsorienteret, inkluderende, frigørende, antiracistisk og ikke-diskriminerende, i teori og praksis.”*

Klimakrisen og klimaændringerne er i gang med at understrege, at disse krav på en række områder vil få en endnu mere konkret og praksiskrævende karakter i fremtiden.

Artiklen er skrevet på grundlag af et oplæg på konferencen 10. december 2010.

Den refererede publikation hedder *”In Search of Shelter. Mapping the effects of Climate Change on Human Migration and Displacement”*.
May 2009. Rapporten kan downloades på
<http://www.careclimatechange.org> eller
<http://ciesin.columbia.edu/publications.html>

”Socialt arbejde i et globaliseret samfund. Udfordringer til en profession” er redigeret af Helle Antczak og Helle Johansen. Den udkom i 2007 på forlaget Samfundslitteratur